

УДК 343.115

Катерина Сергіївна ЄРМАКОВА,

курсант 4 курсу факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Тетяна Григорівна ФОМІНА,

доцент кафедри кримінального процесу та організації

досудового слідства факультету № 1 Харківського

національного університету внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Перш ніж суд зможе здійснити судовий розгляд щодо вчиненого кримінального правопорушення й прийняти відповідне рішення щодо винуватості чи невинуватості особи у його вчиненні, необхідна ретельна та особлива підготовка. Тому усі кримінальні провадження мають «пройти» стадію досудового розслідування.

Досудове розслідування можна розглядати як стадію кримінального провадження та як діяльність. Згідно з чинним Кримінальним процесуальним кодексом України досудове розслідування – стадія кримінального провадження, яка починається з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань і закінчується закриттям кримінального провадження або направленням до суду обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності [1]. Розглядаючи досудове розслідування як діяльність, можемо сказати, що це регламентована кримінальним процесуальним законом діяльність органів досудового розслідування, прокурора, спрямована на швидке, повне і неупереджене встановлення обставин учиненого кримінального правопорушення, для того, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована

належна правова процедура, а також діяльність інших учасників кримінального провадження, спрямована на забезпечення виконання зазначених завдань [2, с. 268–269].

Досудове розслідування передувє провадженню в суді і покликане забезпечити його успішне проведення, а це означає, що така процесуальна діяльність потребує ґрунтовних теоретичних і практичних аспектів організації.

Стаття 38 КПК України передбачає, що в Україні досудове розслідування здійснюють: слідчі органів Національної поліції; слідчі органів безпеки; слідчі органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства; слідчі органів Державного бюро розслідувань; слідчі органів Державної кримінально-виконавчої служби України; детективи Національного антикорупційного бюро України.

Для системи діяльності органів досудового слідства характерна наявність двох основних рівнів правового регулювання : законодавчого та іншого нормативного, включаючи й відомчий.

Конституція України є юридичною базою для кримінального законодавства [3]. Найважливішим законодавчим актом, який в систематизованому вигляді містить практично всі норми кримінального процесуального права і детально регламентує увесь порядок провадження у кримінальних провадженнях, є Кримінальний процесуальний кодекс України.

Окремі правові норми, котрі визначають особливості становища слідчого та інших суб'єктів кримінального процесу, або такі, що спрямовані на забезпечення слідчої діяльності, містяться в Законах України «Про Національну поліцію», «Про прокуратуру», «Про службу безпеки України», «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві», «Про Національне антикорупційне бюро України» та в деяких інших законодавчих актах. Особливе місце серед джерел організації досудового розслідування посідають міжнародні нормативно-правові документи, міждержавні договори та угоди, ратифіковані Україною, а також Рішення Конституційного Суду України. На основі такої бази складаються відомчі нормативно-правові акти органів досудового розслідування, які безпосередньо стосуються організації даної діяльності територіально.

Діяльність щодо розкриття і розслідування злочинів потребує чіткої організації та планування.

Організація досудового розслідування означає: своєчасну розробку узгодженого плану заходів місцевих правоохоронних органів; налагодження належної взаємодії у процесі розслідування між слідчим, співробітниками оперативних підрозділів, спеціалістами; забезпечення кваліфікованого керівництва слідчо-оперативною групою чи слідчою бригадою; проведення регулярних оперативних нарад слідчо-оперативної групи; налагодження систематичного обміну інформацією та звітністю про результати роботи слідчо-оперативної групи і кожного слідчого; забезпечення необхідних умов праці; забезпечення своєчасної розробки і виконання планів розслідування щодо кожного кримінального провадження; здійснення інших організаційних заходів для успішного розкриття і розслідування злочинів.

Отже, з метою забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування, а також захисту особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорони прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження потрібна чітка організація досудового розслідування, яка ґрунтується на теоретичних положеннях, які відображені в національному законодавстві, міжнародних правових актах, учасником яких є Україна, та реалізується практично в підрозділах та органах, які здійснюють досудове розслідування.

Список бібліографічних посилань

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 12.11.2018).
2. Капліна О. В., Шило О. Г., Трофименко В. М. Кримінальний процес : підручник. Харків : Право, 2018. 584 с.
3. Конституція України зі змінами та доповненнями. Харків : Весна, 2008. 48 с.

Одержано 24.11.2018

